



ÅRSMELDING

2011

TRYGDERETTEN

# TRYGDERETTENS VERDIER

Trygderetten har fem sentrale verdier, som vi arbeider etter.

**R**ettssikkerhet

**E**ffektivitet

**I**nformasjon

**S**amhandling

**E**valuering

Forbokstavene på disse fem verdiene - **REISE** - skal gi deg et bilde av Trygderetten som en organisasjon i utvikling. Vi leter etter forbedringer og endrer oss i takt med brukernes og samfunnets behov.

Noen ord om hver enkelt av verdiene:

## • **Rettsikkerhet**

Dette er Trygderettens kjerneverdi og årsaken til at institusjonen ble opprettet i 1967. Uavhengighet, riktige avgjørelser og tilstrekkelig grunngiving står sentralt i denne sammenheng.

## • **Effektivitet**

I dette ligger at sakene må avgjøres innen rimelig tid. Dette er også en viktig del av rettsikkerheten. Videre vil vi innrette virksomheten og utføre vårt arbeid på en kostnadseffektiv måte.

## • **Informasjon**

Trygderetten vil gjøre virksomheten og avgjørelsene kjent for partene og almenheten på en god måte. Denne verdien stiller også krav til oss om tilgjengelighet og service overfor publikum.

## • **Samhandling**

Dette er Trygderettens interne verdi som bør prege vår arbeidsform. Vi vil utvikle en kultur basert på at vi alle arbeider for å nå Trygderettens mål, og at vi deler på erfaringer og kunnskap for å nå disse. Av denne verdien utleder vi våre mål knyttet til arbeidsmiljø, personal-, kompetanse-, organisasjons- og IT-utvikling.

## • **Evaluering**

Vi skal etterse og lære av vår egen praksis og vurdere vår egen virksomhet med sikte på forbedring.

# INNHold

1. Trygderettens leders beretning for 2011.....	4
2. Organisasjon.....	6
3. Formål og hovedprioriteringer.....	7
4. Saksutvikling i 2011.....	8
4.1 Mottatte og behandlede saker .....	8
4.2 Oversikt over sakstyper i 2011 .....	10
4.3 Avgjorte saker fordelt på fullt grunngitte kjennelser og kjennelser med forenklet grunngiving .....	11
4.4 Resultat av ankebehandlingen .....	11
5. Måloppnåelse i 2011.....	13
5.1 Kvalitetsmål .....	13
5.2 Produksjonsmål.....	14
5.3 Helse-, miljø- og sikkerhet og øvrig personalpolitikk .....	15
5.4 Informasjon.....	15
6. Likestilling.....	16
7. Blikk på saksbunken .....	17
8. Perspektiver framover .....	26
9. Økonomi/regnskap.....	27

## 1. Trygderettens leders beretning for 2011

Etter noen år med sterkt fallende saksinnngang, for en stor del forårsaket av den omstillingsprosess NAV har gått igjennom, viste inngangen en økning igjen i 2010. Den økte ytterligere i 2011, til 2 738. Antallet uføresaker falt imidlertid også i 2011, fra ca 600 i foregående år til ca 500 i 2011. Det innebærer at antall andre saker enn uføresakene har vist en ikke ubetydelig vekst siste par årene. Andelen uføresaker i Trygderetten er nå på under 20 %, mot ca 50 % for bare noen få år siden. Trygderetten er ikke lenger en Uførerett, slik den langt på vei var tidligere.

Saksproduksjonen holdt ikke helt tritt med inngangen i 2011, og sank også ørlite sammenliknet med 2010, til 2 563 kjennelser. Resultatet ble en viss økning i restansene, til 946. Det er fortsatt under målet om maksimalt 1 000 restanser. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden har gått ned fra 5 mnd i 2008, til 4,4 mnd i 2009 og til 3,7 mnd i 2010. Den steg ørlite grann i 2011, til 3,8 mnd. Dette er fortsatt godt under målet på 4 mnd. Også andelen eldre saker er betydelig redusert de senere år. I 2011 ble 87,4 % avgjort før 6 mnd var gått. Antall saker som ikke er avgjort innen 9 mnd var i 2010 nede i 44 saker, og i 2011 i 25. 10 av kjennelsene ble avsagt etter mer enn 12 måneder.

Trygderetten har også i 2011 vært opptatt av å forbedre kvaliteten på vårt eget arbeid, særlig med sikte på å koordinere vår egen praksis. Det ble avsagt tre femmedlemskjennelser:

Den ene saken gjaldt i utgangspunktet virkningstidspunktet for rett til hjelpestønad, men det prinsipielle spørsmålet gjaldt fullmaktsinstituttet på trygdens område. Den ankende part var på grunn av alzheimer ute av stand til å ivareta sine interesser, men hun hadde gitt sin datter fullmakt. Rettens flertall mente vilkårene for tre års etterbetaling, jf. folketrygdloven § 22-13 sjette ledd, ikke var til stede i og med at fullmektigen ikke hadde vært ute av stand til å fremme kravet i tide. Kjennelsen ble avsagt under dissens 4-1.

Den andre saken gjaldt dekning av utgifter til linsevæske og optiker i forbindelse med en yrkesskade, jf. folketrygdloven § 5-25. Flertallet kom til at disse utgiftene ikke var dekket. Dissens 3-2.

Den tredje femmedlemskjennelsen gjaldt spørsmålet om godkjenning av sykdom hos tannlegeassistent etter kvikksølveksponering som yrkessykdom, jf. folketrygdloven § 13-4. Retten trakk opp retningslinjer for hva som ligger i begrepet "karakteristisk sykdomsbilde" og for hvordan den noe sprikende medisinske forskningen på området skulle vurderes. Resultatet ble stadfestelse.

Trygderetten er en svært stabil arbeidsplass. I 2011 gikk imidlertid en av våre juridisk kyndige rettsmedlemmer, Andreas Rinnan, av med pensjon. Han ble etterfulgt av Bjørn Bogstad som kom fra stillingen som assisterende fagdirektør i Finansnæringens Fellesorganisasjon. I tillegg ble det utnevnt et nytt attføringskyndig rettsmedlem, Bård Fossum, psykolog med bakgrunn fra Senter for yrkesrettet attføring, som følge av redusert kapasitet blant de attføringskyndige. Ellers har det, som vanlig, vært en del utskiftninger i rettsfullmektiggruppen.



Trygderettens leder  
Knut Brofoss

## 2. Organisasjon

Medarbeidere pr. 1. mars 2012



Ny organisasjon med inndeling i avdelinger ble etablert pr. 1.september 1997 og forutsatte en stillingsplan på 63 årsverk. Organisasjonsplanen ble gradvis gjennomført i løpet av 1998, og ble tatt fullt ut i bruk i 1999. På grunn av sterkt økning i saksinngangen fra 1999 ble antall årsverk økt noe, men redusert igjen i løpet av de siste par årene fordi saksinngangen har gått ned. Trygderettens totale antall årsverk utgjør 62,5 pr. 1. mars 2012 når vi regner med de to som arbeider deltid på pensjonistvilkår.

Trygderetten har nå foruten leder, en nestleder og 28 andre faste medlemmer. I tillegg har den pr. mars 2012 12 rettsfullmektiger. Lederen, nestlederen og minst ett annet medlem skal fylle vilkårene for å være høyesterettsdommer. Rettsmedlemmene er embetsmenn og benevnes i alminnelighet trygderettsdommere. Trygderetten har juridiske, medisinske og attføringskyndige rettsmedlemmer. Rettsfullmektigene tilsvarer dommerfullmektigene i de ordinære domstoler.

Trygderetten utfører administrative oppgaver for to mindre nemnder, Statens helsepersonellnemnd og Dispensasjons- og klagenemnda for behandling i utlandet.

### 3. Formål og hovedprioriteringer

Trygderetten skal treffe vedtak om individuelle rettigheter og plikter etter lov om folketrygd m.fl. For øvrig skal Trygderetten behandle de saker som etter særlig lovbestemmelse hører under Trygderetten, se lov om anke til Trygderetten av 16. desember 1966 nr. 9.

Trygderetten er ikke en del av det alminnelige domstolsapparat, men virker i realiteten som en domstol. Mange av saksbehandlingsreglene er de samme som for vanlig rettergang. Til forskjell fra domstolene er imidlertid saksbehandlingen i Trygderetten i det store flertall av sakene skriftlig.

I den enkelte sak kan Trygderetten ikke instrueres av noe annet organ om avgjørelsen. Domstolsbehandling av Trygderettens avgjørelser skal skje ved lagmannsretten som første instans. Slik overprøving skjer sjelden. I de senere år er det blitt anlagt 50-70 søksmål for lagmannsrettene pr. år, hvorav omtrent halvparten kommer til realitetsbehandling. Trygderetten er dermed i all hovedsak siste instans for saker etter pensjons- og trygdelovene. Dette er saker av stor velferdsmessig betydning for den enkelte. Trygderetten er derfor i sosialpolitisk sammenheng en svært viktig institusjon.

I Prp. 1 S (2010 -2011) er Trygderettens hovedmål skissert som følger:

- Avsi kjennelser som er i overensstemmelse med de lover og regler som gjelder.
- Behandle og avgjøre sakene på en slik måte at de vilkår som stilles til behandling i lov om anke til Trygderetten oppfylles.
- Avsi kjennelser som er retningsgivende for trygdeforvaltningen og andre rettsanvendere innenfor trygde- og pensjonsrettens område, og å koordinere Trygderettens egen praksis.
- Avgjøre sakene med en forsvarlig saksbehandlingstid.
- Behandle og avgjøre sakene på en slik måte at det gir tillit både hos den ankende part og ankemotparten.
- Håndtere en forventet økning i saksinngangen i Trygderetten uten økning i saksbehandlingstiden.

I departementets tildelingsbrev til Trygderetten ble satsingsområdene beskrevet slik:

- 75 % av sakene skal være behandlet innen seks måneder
- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid skal ikke overstige fire måneder
- Ingen saker skal være eldre enn ni måneder
- Antall restanser skal ikke overstige 1000 saker
- Arbeid med retningsgivende kjennelser skal gis høy prioritet
- Andelen fullstendig grunngitte kjennelser skal være minst 60 %
- Muntlighet i saksbehandlingen (med frammøte av partene) videreføres
- Det skal gjennomføres tiltak for kvalitetssikring og praksiskoordinering, herunder utforming av kjennelser

Trygderettens interne virksomhetsplan konkretiserer målsettingen ytterligere. Årsmeldingen gir en vurdering av måloppnåelse i forhold til departementets krav, i tillegg til hovedmål og et utvalg delmål fra virksomhetsplanen.

Riktige avgjørelser innen forsvarlig tid

## 4. Saksutvikling i 2011

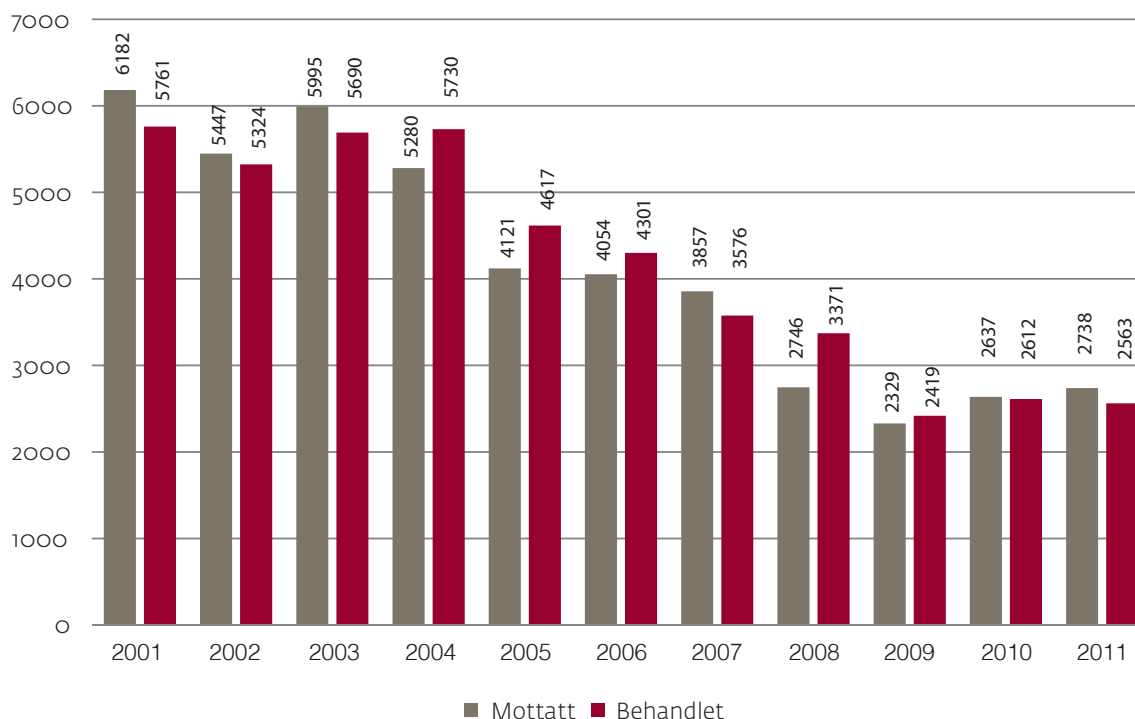
### 4.1 Mottatte og behandlede saker

Etter en foreløpig topp i saksinngangen 2001 med over 6000 saker og deretter et jevnt høyt nivå de to neste årene, har saksinngangen sunket betraktelig, til 3857 i 2007, 2746 i 2008 og helt ned i 2329 i 2009. Saksinngangen har deretter økt, i 2010 til 2673 og i 2011 til 2738.

I de første årene med nedgang skjedde denne i det alt vesentlige på uføreområdet. Fra å ha utgjort ca. 50 % av sakene i 2003 utgjør andelen uføresaker nå bare ca. 18 %. Så å si hele reduksjonen i saksmengden fra 2003 til 2006 skyldtes reduksjonen i antall uføresaker. Dette henger hovedsakelig sammen med at muligheten til å klage en gang i NAV før ev. anke til Trygderetten, ble vesentlig utvidet på uføreområdet i forbindelse med innføringen av tidsbegrenset uførestønad fra 1. januar 2004, samt at inngangsvilkårene for denne ytelsen synes å være noe lempeligere enn for ordinær uførepensjon.

Den ytterligere nedgangen i 2007, 2008 og 2009 henger i det alt vesentlige sammen med innføringen av NAV-reformen.

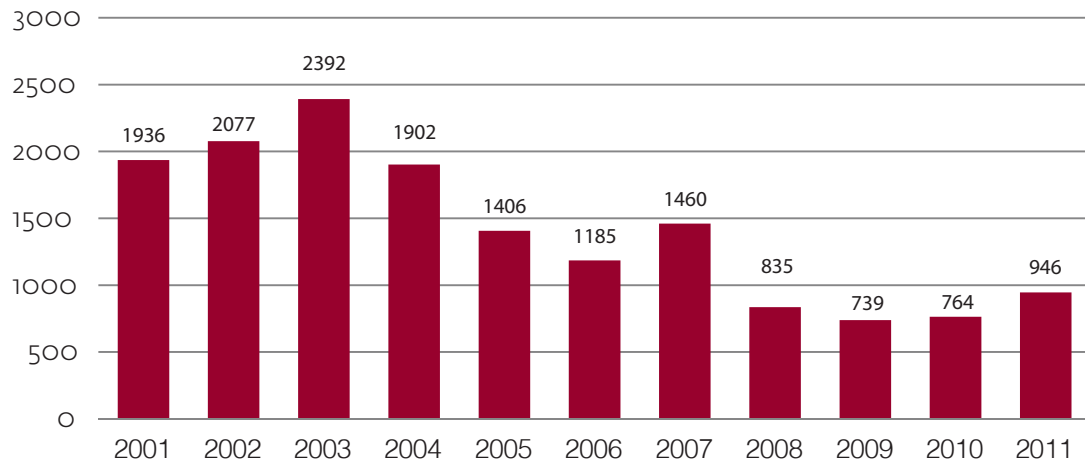
Mottatte og behandlede saker 2001-2011



Ved årets utgang hadde Trygderetten 946 ubehandlede saker, mot 764 ved utgangen av 2010 og 739 ved utgangen av 2009.



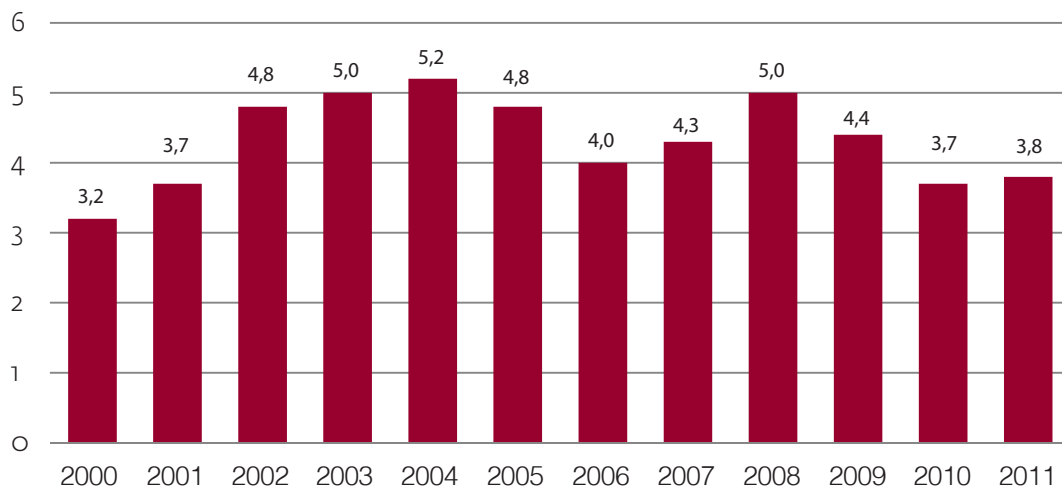
## Til behandling pr 31.12



Etter en økende saksbehandlingstid på starten av dette årtusen, sank den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden markert fra 2004 til 2006. I 2007 og 2008 har saksbehandlingstiden økt, mens den i 2009 sank igjen. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid ble ytterligere redusert i 2010, til under 4 måneder. I 2011 økte saksbehandlingstiden noe, men var fortsatt under 4 måneder.

I 2011 ble drøyt 90 % av sakene avgjort innen seks måneder, mens 25 saker ble over 9 måneder før de ble avgjort. Målet er at ingen saker skal bli over ni måneder før de blir avgjort, men i noen tilfeller er det forhold utenfor Trygderetten som forhindrer dette.

## Gj.snittlig saksbehandlingstid i mnd., avgjorte saker



I 2011 avsa Trygderetten 2561 kjennelser.

Trygderetten mottok i 2011 til sammen 2738 saker – en økning på ca. 5 % fra 2010

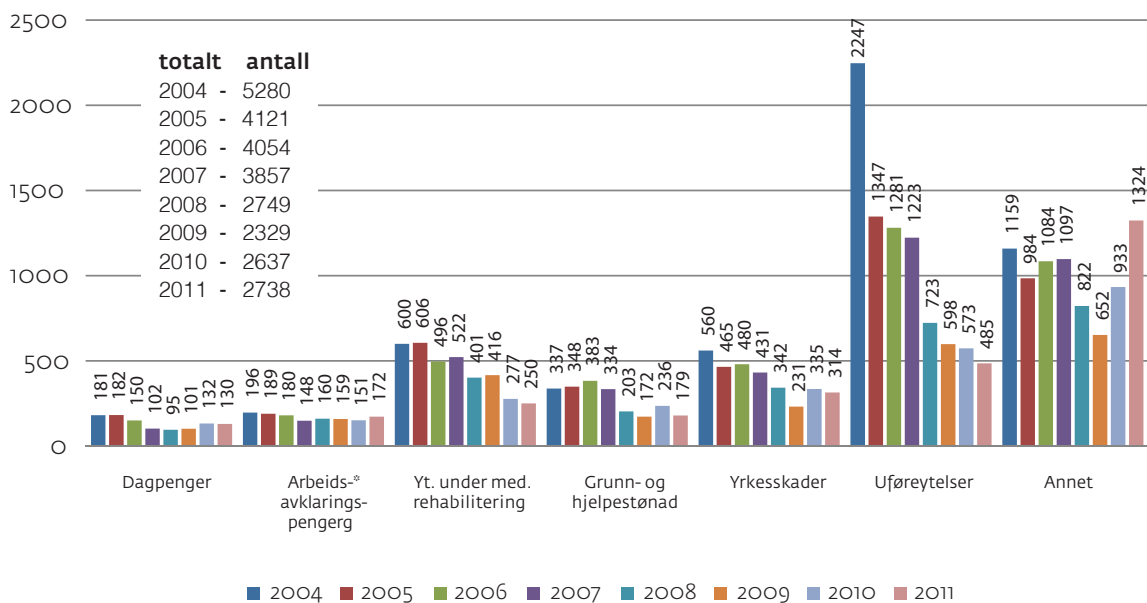
<b>Mottatte saker</b>	<b>2738</b>
<b>Behandlede saker</b>	<b>2563</b>
<b>Ubehandlede saker pr. 31.12</b>	<b>946</b>

#### 4.2 Oversikt over sakstyper i 2011

Saker vedrørende uføreytelser utgjorde i 2011 ca. 18 % av den totale saksmengde og er det klart største området. Andelen er imidlertid vesentlig lavere enn for noen år siden, da området utgjorde ca. 50 % av saksinngangen. De øvrige sakstypenes relative andel har følgelig økt de siste årene.

Saker som gjelder yrkesskade/yrkessykdom utgjør den nest største gruppen med ca. 13 % av totalen, fulgt av ytelser under medisinsk rehabilitering, det vil si rehabiliteringspenger, tekniske hjelpemidler og biler med 6,5 % av den totale saksinngangen Arbeidsavklaringspenger, som erstattet rehabiliteringspenger, ytelser under yrkesrettet attføring og tidsbegrenset uførestønad fra 1. mars 2010, utgjorde ca. 6 % av saksinngangen.

Innkommne saker 2004-2011 fordelt på sakstype



\* Tall for arbeidsavklaringspenger var tall for ytelser under yrkesrettet attføring før 2011.

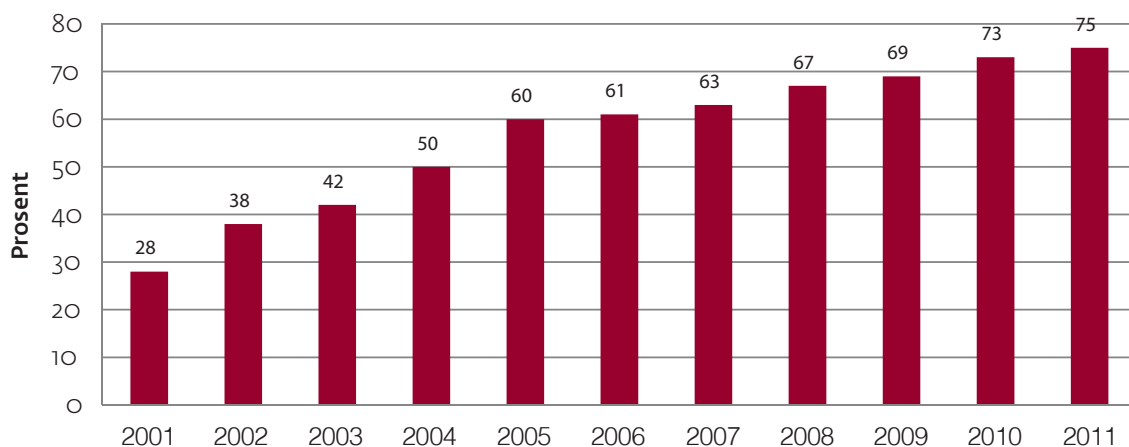
### 4.3 Avgjorte saker fordelt på fullt grunngitte kjennelser og kjennelser med forenklet grunngiving

Trygderettens primære oppgave er å treffe avgjørelser i enkeltsaker. Men det er også et mål å søke å trekke opp retningslinjer for fremtidig praksis.

Lovens hovedregel er at Trygderettens kjennelser skal begrunnes. Hvis retten enstemmig finner at anken ikke kan føre frem og resultatet av kjennelsen ikke antas å få betydning utover den foreliggende sak, var det inntil 1. januar 2004 lovhjæmmel for at retten kunne unnlate å gi begrunnelse. Denne adgangen er fra samme dato opphevet og erstattet med adgang til å bruke forenklet grunngiving. Dermed skal det gis en begrunnelse i alle saker, enten forenklet eller full grunngiving. Alle saker som avsies til gunst for den ankende part, skal ha full grunngiving.

Andel kjennelser med full grunngiving har økt sterkt de siste årene, og i 2011 ble 75 % av kjennelsene avgitt med full grunngiving.

Andel kjennelser med full grunngiving

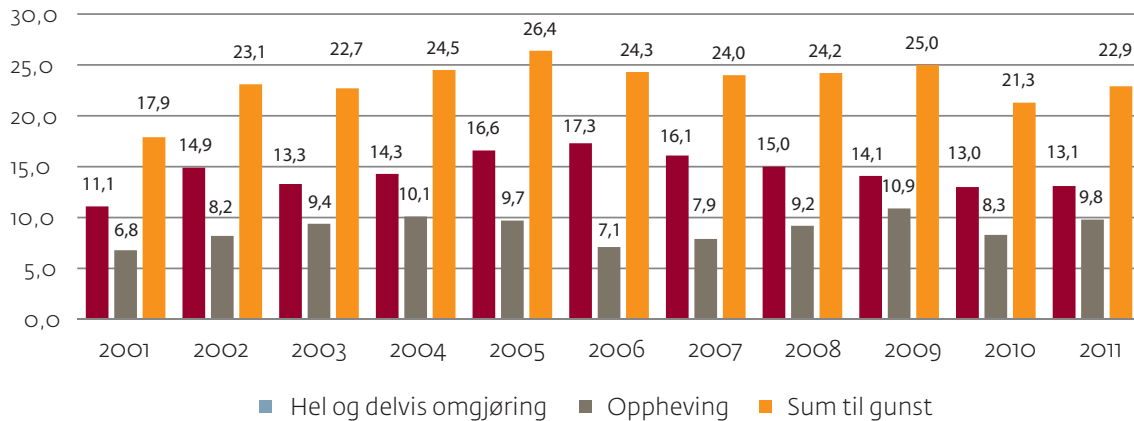


### 4.4 Resultat av ankebehandlingen

Trygderettens behandling av et vedtak kan få tre utfall. Vedtaket kan stadfestes, eller Trygderetten kan omgjøre vedtaket, helt eller for en del av vedtaket. Det innebærer at Trygderetten selv treffer realitetsvedtak i saken. Det tredje alternativet er at Trygderetten kan oppheve vedtaket og henvise saken til ny behandling i vedkommende etat, såkalt hjemsending. Det siste skjer i tilfelle der retten finner at saken ikke er godt nok opplyst fra forvaltningens side.

I ca. 75 % av sakene blir resultatet at vedtaket stadfestes. Denne andelen har holdt seg nokså konstant siden tidlig 2000-tall, og det er heller ikke store svingninger i forholdet mellom omgjøring og oppheving de siste årene.

## Hel og delvis omgjøring- oppheving



Mellom de ulike saksområdene er variasjonen store. I saker vedrørende uføreytelser, som er det klart største saksområdet, lå omgjørings- og opphevingsandelen på henholdsvis ca. 19 % og 11 % i 2011. Dette er omtrent på nivå som året før. Gunstprosenten i uføresaker var en del lavere tidlig på 2000-tallet. Økningen i gunstprosenten skyldes antakelig delvis innføringen av tidsbegrenset uførestønad fra 2004, som gjorde rettstilstanden noe mer ustabil. I tillegg er det Trygderettens inntrykk at nedgangen i antall uføresaker som påankes, har skallet av de enkleste og mest ukompliserte sakene. I yrkesskadesaker ble ca. 12,5 % av sakene omgjort og ca. 11 % opphevet.

**13,1 % av sakene ble helt eller delvis omgjort i 2011. 9,8 % av sakene ble opphevet og hjemsendt.**

## 5. Måloppnåelse i 2011

### 5.1 Kvalitetsmål

Sentrale kvalitetsmål i 2011 har vært knyttet til:

- andelen kjennelser med full grunngeving
- å avsi retningsgivende og prinsipielle kjennelser
- kvalitetssikring og praksiskoordinering
- utviklingsarbeid mht. IT, bl.a. Trygderettens internett- og intranettsider
- revisjon av Trygderettens saksbehandlingsmaler

Fra 1. januar 2004 ble trygderettsloven § 21 tredje ledd endret fra en adgang til å avsi kjennelse uten grunngeving til en adgang til å avsi kjennelse med forenklet grunngeving.

Andelen kjennelser med full grunngeving har økt betydelig de siste årene. I 2001 utgjorde andelen kjennelser med full grunngeving 27,5 %. Denne andelen økte til 40,7 % i 2003, videre til nesten 50 % i 2004 og endte i 2011 på 75 %. I de resterende sakene blir det gitt en forenklet grunngeving. Alle som har hatt en ankesak i Trygderetten får dermed en grunnlagt kjennelse, de fleste i form av en kjennelse med fullstendig grunngeving og de resterende i form av en kjennelse med forenklet grunngeving. Slik forenklet grunngeving anvendes i ankesaker der retten er enstemmig om at anken ikke vil føre frem og der saken ikke har konsekvenser utover den konkrete sak. Alle saker som blir omgjort til fordel for den ankende part har fullstendig grunngeving.

Trygderetten har i 2011 gjennomført mange tiltak for å utvikle kvaliteten og koordinere praksis. Dette er en kontinuerlig prosess som imidlertid i noen grad må tilpasses saksinngangen. Følgende tiltak har vært sentrale i 2011:

Gjennomført flere undersøkelser av praksis:

- Bruk av prosessfullmektiger i Trygderetten
- Valgt ut veiledende kjennelser innenfor flere nye områder og komplettert innenfor "gamle" områder
- Komplettert vår egen kjennelses- og domssamling med nye dommer og kjennelser
- Gjennomgang av dommer fra lagmannsrettene
- Praksis og praksiskoordinering har vært tema på faglige samlinger
- Det er utgitt 3 utgaver av "Innblikk"

Trygderetten har et løpende fokus på en mest mulig optimal ressursfordeling avdelingene imellom. Det satses på å ha en god og oppdatert tilgang på relevante rettskilder, bl.a. holdes vår egen doms- og kjennelsessamling oppdatert jevnlig. Et eget bibliotekvalg sørger for at relevant faglitteratur holdes mest mulig oppdatert.

### Trygdesaker i de alminnelige domstoler

Begge parter har adgang til å få prøvet Trygderettens avgjørelse i lagmannsretten hvis de ikke er fornøyd med resultatet i saken. Med få unntak er det bare den private part som bringer saken inn for lagmannsretten. Antall saker som bringes inn for lagmannsretten økte markant

i 2001 da ca. 90 kjennelser fra Trygderetten ble påanket. Fram til og med 2005 økte antallet noe, men har gått en del ned de siste årene. I 2011 har Trygderetten fått melding om at det er tatt ut stevning i 50 saker. Av de sakene som ble brakt inn for lagmannsrettene, gjaldt ca. 32 % uførepensjon eller tidsbegrenset uførestønad. Yrkesskadesakene utgjorde ca. 24 %.

Det ble i 2011 avsagt 41 dommer, hvorav staten ble frifunnet i 32 saker. I 9 saker ble Trygderettens kjennelse kjent ugyldig eller opphevet. Trygderetten er videre kjent med at lagmannsrettene har avsagt 19 kjennelser i saker som tidligere var avgjort i Trygderetten.

Det kan vanskelig leses ut av domstolenes avgjørelser at Trygderettens kjennelser ikke holder tilfredsstillende kvalitet. Lagmannsrettene er i svært få saker uenig i Trygderettens lovforståelse, men har i enkelte saker vurdert den konkrete rettsanvendelsen annerledes enn Trygderetten. Dette kan ha sammenheng med at det for lagmannsretten er framlagt nye opplysninger, samt at lagmannsretten til dels har utvist et noe mer liberalt skjønn.

Alt i alt blir Trygderettens kjennelse den endelige avgjørelse i ca. 98 % av de saker Trygderetten avgjør. Trygderetten følger utviklingen i saker som behandles i domstolene nøye og vurderer løpende eventuelle konsekvenser for praksis og saksbehandling.

## 5.2 Produksjonsmål

I 2011 var målet at

- den gjennomsnittlige saksbehandlingstid ikke skal overstige fire måneder
- 75 % av sakene skal avgjøres inne seks måneder
- ingen saker skal bli over ni måneder.

I 2011 var den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden 3,8 måneder når vi ser alle saksområder under ett. Det er en liten oppgang i forhold til 2010 da tilsvarende tall viste 3,7 måneder.

Målsettingen om at 75 % av sakene skulle være ferdigbehandlet innen seks måneder ble oppfylt. Tallet for 2011 viser at 87,4 % av sakene ble avgjort innen seks måneder.

Inntil 2008 var den absolutte yttergrense for hvor gamle sakene kunne bli, satt til 12 måneder. Dette kravet er fra 2008 skjerpet til 9 måneder. I alt 25 saker ble i 2011 avgjort etter utløpet av denne fristen, en nedgang fra 44 saker i 2010.

En hovedprioritet i 2012 vil være å sørge for at saksavviklingen holder tritt med saksinngangen.

**Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for saker avgjort i 2011 var på 3,8 måneder.**

### 5.3 Helse-, miljø- og sikkerhet og øvrig personalpolitikk

Trygderettens målsetting er å ha et faglig kompetent og motivert personale som gis mulighet til utvikling og oppbygging av egen kompetanse. Det skal legges vekt på helse, miljø og sikkerhetsarbeid.

Av sentrale aktiviteter i 2011 kan følgende nevnes:

- Trygderettens HMS-plan (først utarbeidet i 2002) er blitt revidert.
- Ergonomisk kartlegging/tilrettelegging etter behov.
- Trygderetten er en IA-virksomhet. Avtalen er fulgt opp i løpet av året.
- Alle ansatte kan benytte trimrommet to ganger pr. uke i arbeidstida (45 min. pr. gang). Instruktør er til stede.
- Det er avholdt kurs i førstehjelp.
- Trygderetten har lokaler som er tilrettelagt for funksjonshemmede.
- Alle ansatte er oppfordret til faglig påfyll i form av kurs og seminarvirksomhet. De fleste avdelinger har arrangert internseminar i løpet av året og det er også gjennomført et seminar for alle medarbeiderne i Trygderetten.
- Det er avholdt møter med de tillitsvalgte og med arbeidsmiljøutvalget etter fastsatt møteplan.

### 5.4 Informasjon

Trygderettens målsetting er at det skal gis god, konsistent og tilstrekkelig informasjon om Trygderettens virksomhet og avgjørelser.

Trygderetten utgir om lag hvert kvartal "Innblikk" - en egen elektronisk avis på hjemmesiden ([www.trygderetten.no](http://www.trygderetten.no)) . "Innblikk" inneholder sammendrag av kjennelser av allmenn eller prinsipiell interesse. Advokater, ankemotparter, media og andre interesserte kan tegne gratis abonnement på "Innblikk", og få elektronisk varsel når ny utgave foreligger. Interessen for dette tilbudet har vært stort.

Trygderettens hjemmeside er flittig besøkt. Vi antar at mulighet for å søke i anonymiserte kjennelser har vært en viktig bidragsyter til dette.

**Elektronisk varsel når ny utgave av avisen "Innblikk" foreligger.  
Søkemuligheter i kjennelser på [www.trygderetten.no](http://www.trygderetten.no)**

## 6. Likestilling

Trygderetten arbeider aktivt for at kvinner og menn i organisasjonen skal behandles uavhengig av kjønn. Ved nyansettelser legges det vekt på å understreke i stillingsutlysninger at arbeidsstaben skal avspeile befolkningssammensetningen både når det gjelder kjønn og kulturelt mangfold. Kvinner oppfordres til å søke dersom det er under 40 % kvinner i den aktuelle stillingskategorien.

Innen de ulike stillingskategoriene var det per 31.12.2011 69 % menn blant rettsmedlemmene og 31 % kvinner. Blant rettsfullmektigene er tendensen motsatt; andelen menn og kvinner er hhv. 33 og 67. Blant det øvrige personalet (økonomi, personal, arkiv, IT, kontortjenester mv.), er det 82 % kvinner og 18 % menn.

Lønnsnivået innenfor de ulike stillingskategoriene er det samme for kvinner og menn og alle har samme arbeidstid. Andelen kvinner og menn som er deltidsansatt, er omtrent den samme.



## 7. Blikk på saksbunken

Trygderetten avsa 2562 kjennelser i 2011. Av disse var 1908 fullt grunngitte. Vi har plukket ut og gitt et sammendrag av en del saker. Sakene er i hovedsak relatert til folketrygdloven (ftrl.). Hovedtyngden av Trygderettens avgjørelser gjelder denne loven.

### Kapittel 2 – Medlemskap

#### **Kjennelse av 20. mai 2011. Ankesak nr. 10/02643. Ftrl § 2-8. Medlemskap – frivillig medlemskap for personer utenfor Norge. Bosetting i annet EØS-land. Medlemskap ved lite arbeid i bosettingslandet. Gjennomgang av aktuelle rettskilder.**

Mann, 58 år, flyttet fra Norge og bosatte seg i et EØS-land. Han søkte frivillig medlemskap etter folketrygdlovens § 2-8. Han arbeidet som arbeidstaker i eget firma i Norge, men fikk avslag fordi noe arbeid også ble utført i EØS-landet. NAV mente at lovvalgsreglene i EØF 1408/71 artiklene 13 og 14, tilsa at det var bosettingslandets, altså EØS-landets regler som skulle anvendes, ikke norske. Han hevdet selv at det arbeidet han utførte i EØS-landet var helt ubetydelig. Retten gjennomgikk aktuelle rettsavgjørelser. Etter rettens oppfatning hadde NAV ikke tatt stilling til om det var noen nedre grense for arbeid i bosettingslandet for at bosettingslandets regler skulle anvendes. Videre hadde NAV ikke klarlagt omfanget av hans arbeid i Norge og EØS-landet. Opphevelse.

### Kapittel 4 – Dagpenger under arbeidsløshet

#### **Kjennelse av 17. juni 2011. Ankesak nr. 10/02452. Ftrl. § 4-7. Dagpenger - Dagpenger til permitterte. Saksforhold der permitteringen ble ansett å skyldes forhold arbeidsgiver kunne "påvirke".**

Anken gjaldt avslag på krav om dagpenger i forbindelse med permittering fra stilling ved en behandlingsinstitusjon. Permitteringen var begrunnet med lavt pasientbelegg og reduserte inntekter i forhold til planlagt pasientinntak. Retten fant i likhet med NAV at de forholdene som lå til grunn for permitteringen ikke kunne sies å være av slik art at arbeidsgiver ikke kunne påvirke dem, jf. ftrl § 4-7 første ledd. Det ble vist til lovhistorikk og forarbeidene til bestemmelsen. Permitteringen skyldtes ikke uforutseelige eller kortvarige svingninger i markedet. Generelt gjaldt at arbeidsgiver måtte forutsettes å tilpasse seg markedsmessige endringer og tilpasse bemanningen etter forholdene. Retten fant at vilkårene for dagpenger ikke var oppfylt. Stadfestelse.

#### **Kjennelse av 16. desember 2011. Ankesak nr. 11/01596. Ftrl. § 4-3. Dagpenger. Tap av arbeidsinntekt og arbeidstid. Dagpengeforskriften § 11-2. Fastsettelse av vanlig arbeidstid/forståelsen av kravet til arbeidstidsreduksjon i forbindelse med krav om dagpenger under arbeidsløshet.**

Opphevelse og hjemvisning. Vedtak om å avslå krav om dagpenger var grunngitt i at vedkommende ikke fylte kravet om å ha hatt så stor reduksjon i sin arbeidstid som 50 prosent. Bakgrunnen for dette var at det var gått med enn seks måneder siden arbeidstidsreduksjonen. Hun hadde da etter NAVs mening fått "ny" vanlig arbeidstid, jf. dagpengeforskriften § 11-2 første ledd. Uttrykket "arbeidstidsreduksjonen" måtte derfor etter NAVs mening leses som "kravet om dagpenger" der det var gått mer enn seks måneder mellom arbeidstidsreduksjonen

og kravet om dagpenger. Kvinnen mente at det var den arbeidstiden hun hadde før arbeidstidsreduksjonen som skulle legges til grunn. Retten kom til at dagpengeforskriften § 11-2 første ledd tilsa dette. Det ble vist til trygderettssak 10/01254 som uttrykkelig tok stilling til spørsmålet, og som retten sluttet seg til. Trygderettssak 09/01779 kunne tale for den motsatte løsning, men ble ikke regnet for å gi uttrykk for fast trygderettspraksis på området. Det påankede vedtaket ble etter dette opphevet og hjemvist for ny behandling, da NAV ikke hadde tatt stilling til de øvrige vilkårene for rett til dagpenger.

## **Kapittel 5 – Stønad ved helsetjenester**

### **Kjennelse av 14. januar 2011. Ankesak nr. 10/02060. Ftrl. § 5-14. Viktige legemidler og spesielt medisinsk utstyr. Krav om dekning av utgifter til næringsmidler kjøpt før foreskriving fra lege var skjedd. Resept må foreligge før dekning kan gis.**

Stadfestelse. Vedkommende part var innvilget dekning av utgifter til næringsmidler på blå resept, under forutsetning av at det forelå resept fra lege. Anken gjaldt utgifter til næringsmidler hun hadde kjøpt før resept forelå. Retten uttalte at i denne type saker er konsekvent likebehandling et vesentlig administrativt moment. De formkravene som er oppstilt i regelverket måtte forstås med bakgrunn i at bevilgende myndigheter ønsket en formell kontroll på at dekning bare ble gitt til personer som fyller vilkårene i blåreseptforskriften.

### **Kjennelse av 14. oktober 2011. ankesak nr. 11/01510. Ftrl. § 5-24. Stønad til helsetjenester i utlandet. Fødende menn? Bare fødende mor har rettigheter etter tredje ledd i bestemmelsen.**

Mann som sammen med en annen mann valgte å dra til utlandet i forbindelse med at deres biologiske barn ble født av surrogatmor. Surrogatmoren var bosatt i utlandet og ikke medlem av folketrygden. Mennene var medlemmer av folketrygden og søkte om stønad til dekning av utgifter i forbindelse med fødselen i utlandet. Retten fant at ordlyden i folketrygdloven § 5-24 tilsier at det er snakk om stønad til den som faktisk føder. Det er følgelig kun kvinner som er medlem i folketrygden og som selv skal føde i utlandet som omfattes. Medmor, far eller medfar vil dermed ikke ha rett til stønad etter bestemmelsen. Retten bemerket at det er eventuelt lovgivers oppgave å endre regelverket. Stadfestelse.

### **Kjennelse av 19. august 2011. Ankesak nr. 10/01703. Ftrl. § 5-25. Stønad ved helsetjenester – stønad ved yrkesskade. Krav om dekning av utgifter til linsevæske og synsprøve hos optiker i forbindelse med bruk av linse som følge av yrkesskade. ”Femmedlemskjennelse”. Dissens 3-2.**

Yrkesskade i 1986 førte til at vedkommende måtte fjerne øyelinsen og ble avhengig av kontaktlinse. Spørsmålet var om også linsevæske og optikerutgifter skulle dekkes. Linsevæske: Flertallet foretok en gjennomgang av lovhistorikken for § 5-25 og fant at folketrygdloven i hovedtrekk videreførte gjeldende rett. Flertallet anså ikke linsevæske for å være del av et synshjelpemiddel og mente bestemmelsen ikke dekket utgifter til vedlikehold og drift. Praksis ble ikke ansett for å være fast og kunne uansett endres. Mindretallet fant med støtte i ordlyden, formålsbetraktninger, reelle hensyn samt konsistent praksis at utgifter til linsevæske dekkes. Optikerutgifter: Flertallet fant ikke rettskildemessig grunnlag for at § 5-25 ga selvstendig hjemmel for å dekke slike utgifter. Optikerutgifter ble tidligere dekket uavhengig av årsak, men Rikstrygdeverket innskjerpet praksis i 2005. Flertallet mente hjelpemiddelforskriften § 2 femte ledd ga hjemmel til å innføre dekning av slike utgifter - en adgang direktoratet ikke hadde brukt. Flertallet opphevet likevel en del av vedtaket av hensyn til muligheten for kontradiksjon. Mindretallet fant det klart at ordlyden dekket utgifter til optiker ved tilpasning av linser. At

retningslinjer fortsatt ikke var fastsatt, kunne ikke føre til at de berørte skal tape rettigheter. Mindretallet fant derfor grunnlag for omgjøring.

### **Kapittel 8 – Sykepenger**

#### **Kjennelse av 25. februar 2011. Ankesak nr. 10/2432. Ftrl. § 8-7. Sykepenger – dokumentasjon av arbeidsuførhet. Krav til at lege foretar personlig undersøkelse. Spørsmål om å godta tilbakevirkende sykmelding.**

Vedkommende hadde time hos lege, men hadde tatt feil av tiden og kom for sent. Hun anførte imidlertid at hun fikk kontakt med legen mellom to andre timeavtaler. Ved konsultasjon som ble gjennomført en måned senere, ble hun sykmeldt med en måneds tilbakevirkning. Retten var enig med NAV i at tilbakevirkning ikke kunne godtas i dette tilfellet. Tilbakevirkning i slike tilfelle forutsatte at en telefonkonsultasjon eller tilsvarende enkel legekontakt, ble fulgt opp med en personlig undersøkelse av pasienten innen få dager eller så snart som mulig. Retten viste til tilsvarende avgjørelse i ankesak nr. 10/00796. Stadfestelse.

### **Kapittel 9 – Stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom**

#### **Kjennelse av 1. juli 2011. Ankesak nr. 11/00649. Ftrl. § 9-11. Pleiepenger. Pleiepenger til et medlem med omsorg for alvorlig sykt barn. Omfattende funksjonsvikt med behov for døgnkontinuerlig tilsyn og pleie, men ikke livstruende tilstand eller løpende progresjon/forverring.**

Jente på 6 år hadde en omfattende funksjonshemming. På grunn av sykdommen var det et behov for døgnkontinuerlig tilsyn og pleie, men tilstanden var ikke livstruende. Det var tilstått pleiepenger i nesten 4 år før ytelsen ble stanset. Retten fant ikke at vilkårene etter ftrl. § 9-10 var oppfylt etter vedtaket om stans, i og med at datterens tilstand da ble oppfattet som varig. Tilstanden varierte betydelig i intensitet mellom relativt gode perioder og svært krevende og dårlige perioder. Retten forsto det slik at disse variasjonene gjentok seg over tid i et nærmest påregnelig mønster. Det var dermed vanskelig å si at de utgjorde ustabilitet og forverring, uten at det kunne utelukkes at perioder med upåregnelig forverring og ustabilitet kunne inntreffe. Vilkaene etter ftrl. § 9-11 var ikke oppfylt. Stadfestelse

### **Kapittel 10 – Stønad for å kompensere for utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet**

#### **Kjennelse av 3. juni 2011. Ankesak nr. 11/00196. Ftrl. § 10-7. Ytelser under medisinsk behandling – stønad til bedring av funksjonsevnen i dagliglivet. Adgangen til å vektlegge dårlig økonomi hos medlemmet ved krav om stønad til kjøp av bil.**

Vedkommende hadde nærsynthet/myelopati, og inntekter i form av sosialstønad. NAV grunnga vedtak om avslag på krav om stønad til bil i sviktende privatøkonomi, og fremholdt at vedkommende ikke hadde råd til bilhold. Retten fant at dette ikke var i samsvar med lov eller forskrift, og at det stred med hensiktsmessighetsvilkåret i § 10-6 i folketrygdloven. Vedkommendes behov for bil var ikke utredet og vedtaket ble derfor opphevet og saken hjemvist.

**Kjennelse av 16. desember 2011. Ankesak nr. 11/01911. Ftrl. §§ 10-6 og 10-7. Ytelser under medisinsk rehabilitering - stønad til bedring av funksjonsevnen i dagliglivet, stønadsformer.**

Vurdering av om tilgang til bil var nødvendig for at uførepensjonist kunne fungere i dagliglivet. Avslag på krav om stønad til bil fra uførepensjonert mann med dyp psykisk utviklingshemming og cerebral parese. Vedtaket ble opphevet. Vurdering i forhold til bedring av funksjonsevnen i dagliglivet. NAV hadde ikke funnet at vedkommende ikke fylte kravet om å ha et "reelt og betydelig" transportbehov, jf. bilforskrift § 3. Retten gjennomgikk praksis og forarbeider, og uttalte at hyppighet av aktuelle gjøremål måtte vektlegges i vurderingen av hva som kan inngå i "dagliglivet" for en uførepensjonist. Ellers måtte det kvalitative ved aktiviteten vektlegges i tillegg til det kvantitative. Dette tilsa blant annet at feriereiser i de fleste tilfellene falt utenfor. Vedtaket ble opphevet og hjemvist til ny behandling etter innhenting av uavhengig vurdering av vedkommedes transportbehov og funksjonsevne.

**Kapittel 11 – Arbeidsavklaringspenger og tilleggsstønader**

**Kjennelse av 8. april 2011. Ankesak nr. 10/02159. Ftrl. § 11-5. Arbeidsavklaringspenger. Nedsatt inntektsevne. Prøving av bestemmelsen i Trygderetten måtte skje på fritt grunnlag i forhold til det standpunktet NAV hadde tatt i forhold til lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV-loven) § 14 a.**

Mann, 64 år, som i hele sin yrkeskarriere hadde drevet med film og foto, var plaget med luftveissykdom, depresjon, trigeminusneuralgi og blærekreft. De siste 20 årene hadde han drevet selvstendig i filmbransjen. Avslag på krav om arbeidsavklaringspenger var begrunnet med at han ikke fylte vilkårene om å ha nedsatt arbeidsevne. Lagt til grunn at retten sto fritt i sin vurdering etter § 11-5 i forhold til det standpunktet NAV hadde tatt i forhold til NAV-loven § 14 a. Ordlyden i ftrl. § 11-5 anga ikke noe krav til hvor mye arbeidsevnen måtte være nedsatt. I saken var vedkommendes helseproblemer en vesenlig medvirkende årsak til hans nedsatte arbeidsevne. Det sentrale vurderingstemaet ved prøvingen av nedsatt arbeidsevne var vedkommendes mulighet til å stå i et inntektsgivende arbeid. Slik bestemmelsen er formulert skulle det foretas en bredere vurdering enn en rent medisinsk. Vedkommendes alder, utdanning/yrkesbakgrunn i en relativt smal bransje og manglende oppdrag til virksomheten tilsa at han hadde nedsatt arbeidsevne. NAVs arbeidsevnevurdering etter NAV-loven § 14 a kunne trekkes inn i vurderingen av ftrl. § 11-5 om det var hensiktsmessig. Omgjøring.

**Kjennelse av 30. september 2011. Ankesak nr. 11/00607. Ftrl. § 11-5.**

**Arbeidsavklaringspenger – nedsatt arbeidsevne. Sammenlikning med tilsvarende tidligere regler om yrkesrettet attføring.**

Avslag stadfestet med dissens (2-1). Kvinne, som hadde arbeidet som frisør i 13 år, kunne ikke fortsette i sitt yrke. Flertallet la til grunn at hun ville blitt ansett berettiget til yrkesrettet attføring etter tidligere lovgivning og praksis, men oppfattet det slik at vilkårene var blitt strammet inn i ny lovgivning. Flertallet viste til at forarbeidene ga anvisning på at vedkommendes arbeidsevne skulle vurderes mot "ethvert annet arbeid som vedkommende er i stand til å utføre" og at det ikke skal tas hensyn til at arbeidet har lavere status enn det vedkommende har hatt eller at lønnen er lavere. Mindretallet mente at kvinnen hadde slike begrensninger med hensyn til sin arbeidsevne at vilkåret i folketrygdloven § 11-5 måtte anses oppfylt.

### **Kjennelse av 2. desember 2011. Ankesak nr. 11/01299. Ftrl. § 11-5.**

#### **Arbeidsavklaringspenger - nedsatt arbeidsevne. Saksforhold der utdannet frisør fylte vilkårene.**

Spørsmål om rett til arbeidsavklaringspenger. En 30 årig kvinne var utdannet frisør, og kunne på grunn av fysiske plager ikke fortsette i dette yrket. Aktuelle regler i folketrygdloven § 11-5 innebar en viss skjerpelse sammenliknet med vilkårene for yrkesrettet attføring i folketrygdloven tidligere § 11-5. NAV mente at kvinnen ut fra tidligere arbeidserfaring kunne arbeide innen dagligvarebransjen eller lignende. Retten pekte på at slikt arbeid som hun var kvalifisert for, gjennomgående medførte belastende eller fysisk tunge oppgaver. Slikt arbeid var lite egnet for vedkommende med de helsemessige begrensningene hun hadde. Retten fant at arbeidsevnen var nedsatt i en slik grad at hun hindres i å beholde eller skaffe seg inntektsgivende arbeid og at hun hadde behov for arbeidsrettede tiltak, jf. ftrl. § 11-5 og § 11-6. Under henvisning til NAVs rundskriv la retten til grunn at det da var en presumpsjon for at arbeidsevnen var nedsatt med minst halvparten, jf. § 11-13. Vilårene for rett til arbeidsavklaringspenger ble funnet oppfylt.

### **Kapittel 12 – Uførepensjon**

#### **Kjennelse av 24. juni 2011. Ankesak nr. 11/00698. Ftrl. § 12-7. Uførepensjon - nedsatt inntektsevne, uføregrad. Saksforhold der opplysninger om personlige ressurser tilsa at det ikke burde legges avgjørende vekt på dårlig fungering i arbeidsutprøving.**

Etter klage var den ankende part, en 53 år gammel kvinne, innvilget 60 prosent uførepensjon. Hun viste til vurdering fra arbeidsutprøving om at hun hadde en restarbeidsevne fra 0-20 prosent, avhengig av dagsform. At hun "dokumenterer" liten utholdenhet i arbeidsutprøving kan ikke være utslagsgivende for utmåling av uføregrad, mente retten. Fastsetting av restarbeidsevne for personer som både har god utdanning, stabil yrkesanamnese, god personlig og sosial fungering, kvalitativ god fungering under arbeidsutprøving og der medisinske vurderinger heller ikke tilsier at all arbeidsevne er tapt, må bli en (tverrfaglig) skjønsmessig vurdering der den ankende parts egen opplevelse av sin arbeidsevne ikke kan tillegges avgjørende vekt.

### **Kapittel 13 – Yrkesskadeerstatning**

#### **Kjennelse av 5. august 2011. Ankesak nr. 11/01041. Ftrl. § 13-4. Yrkesskade - yrkessykdommer som likestilles med yrkesskade. Vurdering av om yrkespåvirkning var stor nok til å kunne gi lungekreft, jf. bokstav b.**

Vektlagt at vedkommende hadde lavere bakgrunnsrisiko for slik kreftutvikling enn normalbefolkningen. Vedkommende hadde vært utsatt for påvirkning som statistisk sett ikke ble ansett tilstrekkelig til å fremkalle lungekreft. Blant annet fordi han aldri hadde røyket hadde han en vesentlig lavere bakgrunnsrisiko (risiko uavhengig av konkret yrkespåvirkning) enn normalbefolkningen. I større undersøkelser av denne inngår også røykere og passive røykere, folk som har vært mye støvutsatt, bodd på steder med radongass i grunnen, hatt tilbakevendende lungeinfeksjoner m.v. Retten viste til at grunnet sannsynlig lavere bakgrunnsrisiko enn folk flest, ville yrkespåvirkningen for vedkommende være mindre før den utgjorde en vesentlig merrisiko, og fremtrådte som hovedårsak til kreftutviklingen. Det var mest sannsynlig at alle vilårene for godkjenning forelå. Påanket vedtak ble derfor opphevet for prøving av vilårene for menerstatning - som det var framsatt krav om.

**Kjennelse av 25. november 2011. Ankesak nr.11/01213. Ftrl. § 13-4. Yrkesskade-yrkessykdommer som likestilles med yrkesskade. Vurdering av vilkår for å opptre som partshjelper i Trygderetten. Godkjenning av yrkessykdom etter kvikksølvpåvirkning hos tannlegepersonell. "Karakteristisk sykdomsbilde" – yrkessykdom med uspesifikke symptomer for. "Femmedlemskjennelse."**

Status som partshjelper måtte eventuelt ha grunnlag i analogi fra regler i tvistemålsloven. Slik status ble ikke gitt; blant annet vektlagt at slik status ikke var nødvendig for at aktuell argumentasjon skulle komme fram. I saken ble påanket vedtak stadfestet: En kvinne søkte i 2006 om menerstatning for sykdom etter kvikksølveksponering i arbeid som tannlegeassistent i perioden 1971-1990. Hun var i arbeid frem til 1999 da hun ble sykmeldt for depresjon og angst, full uføretrygd fra 2002. Retten viste til at det var gjennomført en rekke studier på kvikksølveksponering hos tannhelsepersonell uten at en kunne fastslå klar årsakssammenheng mellom kvikksølveksponering og sykdom. Når forskningen ikke har påvist noen sammenheng mellom kvikksølveksponering og et bestemt symptombilde skal det mye til for at vilkåret om karakteristisk sykdomsbilde er oppfylt. Retten tok utgangspunkt i Nasjonalt kunnskapssenter sin rapport nr. 02-2011, som oppsummerte forskningen og konkluderte med en statistisk sammenheng mellom kvikksølv i urin og redusert oppmerksomhet, hukommelse og manuell koordinering. Retten fant at kvinnens symptomer i liten grad samsvarte med det sykdomsbildet som basert på forskningsresultater kan anses som karakteristisk for kvikksølvpåvirkning. Kvinnen hadde videre ikke sannsynliggjort tilstrekkelig eksponering, og det vesentlige av hennes sykdomssymptomer var oppstått lenge etter eksponeringsopphør. Arbeidsmedisinske erklæringer som konkluderte med en sannsynlig yrkesrelatert toksisk hjerneskade, ble ikke tillagt avgjørende vekt.

**Kapittel 14 – Ytelser ved fødsel og adopsjon**

**Kjennelse av 16. september 2011. Ankesak nr. 11/00377. Ftrl. § 14-7. Ytelser ved fødsel svangerskap og adopsjon – beregning av foreldrepenger. Rett til uttak av fedrekvote etter at det er påbegynt stønadperiode for et nytt barn.**

Privat part hadde inngått avtale med arbeidsgiver og NAV om utsatt uttak av fedrekvoten for sitt første barn. Da moren satte fram krav om foreldrepenger for det neste barnet, falt retten til fedrekvote bort med varig virkning. Det ble vist til lovbestemmelsens forarbeider. Retten la til grunn at foreldrepenger er en felles ytelse, enten de tas ut av far eller mor. Regelverket gir adgang for far til å utsette uttaket av fedrekvoten. Det har likevel vært lovgivers klare intensjon at man ikke beholder retten til fedrekvote etter at det er født et nytt barn. At det i saken var gitt tilsagn fra NAV om rettigheter ut over dette ga ikke grunnlag for å fravike intensjonene til lovgiver. Stadfestelse.

**Kapittel 15 – Stønad til enslig mor eller far**

**Kjennelse av 27. mai 2011. Ankesak nr. 11/469. Ftrl. § 15-5. Enslig forsørger. Enslig mor eller far. Kravet til å ha "varig klart mer" av daglig omsorg.**

Krav om stønad til barnetilsyn og overgangsstønad i ulike tidsrom. Lagt til grunn at aktuelt rettskildemateriale tilsa at det å ha barn hos seg 60 prosent av tiden hver måned innebar å ha "klart mer" av daglig omsorg. I saken hadde ankende part hatt ca. 60 prosent av omsorgen. Vedtaket ble omgjort slik at hun ble tilstått stønad i denne perioden.

**Kjennelse av 10. juni 2011. Ankesak nr. 11/579. Ftrl. § 15-5. Enslig forsørger. Enslig mor eller far. Bortfall av stønadsrett ved "nære boforhold".**

Spørsmål om opphør av rett til, og eventuell tilbakekreving av, stønad som enslig forsørger på grunn av "andre nære boforhold". Folketrygdloven §§ 15-5, 22-15 og 21-3. Delvis omgjort. Dissens (2-1) mht tilbakekreving. Eksmann og far til ankende parts tre barn flyttet inn i nabohuset med sin nye kone. Retten var enig med ankemotparten i at dette måtte anses som "nære boforhold", slik bestemmelsen i folketrygdloven § 15-5 var blitt praktisert blant annet i ankesakene 08/01387, 05/03613 og 04/03868. Flertallet anså likevel ikke det nye naboskapet som et forhold som ankende part var informert om at hun skulle melde fra om. Hun kunne dermed ikke anses for uaktsomt å ha misligholdt sin meldeplikt. Mindretallet viste til hva hun selv hadde opplyst om barnefarens deltakelse i omsorgsoppgavene.

**Kapittel 17 – Ytelser til gjenlevende ektefelle**

**Kjennelse av 23. september 2011. Ankesak nr. 11/01731. Ftrl. § 17-6. Ytelser til gjenlevende ektefelle – vilkår for overgangsstønad. Tidsbegrensning av overgangsstønad til gjenlevende ektefelle.**

En 58 år gammel kvinne fikk avslag på krav om overgangsstønad utover ett år som gjenlevende ektefelle. Retten stadfestet avslaget og viste til at det var praksis også etter tidligere folketrygdlov at denne type overgangsstønad bare ble gitt for ett år og at det bare var i "helt spesielle tilfeller" at slik stønad ble forlenget. Retten viste til forvaltningspraksis etter bestemmelsen i folketrygdloven av 1966 § 10-4 hvor det i rundskrivet til denne bestemmelsen var uttalt at det i første rekke dreide seg om mulighetene for at gjenlevende ektefelle skulle få høvelig arbeid eller om den vanskelige ervervsmessige/inntektsmessige situasjonen ble antatt å ha sammenheng med ekteskapet. I foreliggende sak var kvinnen i 80 prosent arbeid, og det forhold at økonomien ble dårligere etter ektefellens død, var ikke et moment som falt inn under "helt spesielle omstendigheter". Retten oppfattet den tidligere rundskriveteksten som uttrykk for langvarig forvaltningspraksis som var videreført etter loven av 1997.

**Kapittel 21 – Saksbehandling i trygdesaker. Anke- og klagebehandling m.m**

**Kjennelse av 8. april 2011. Ankesak nr. 10/2607. Ftrl. § 21-12, jf. trygderettsloven § 10. Oversittelse av klagefrist ved avslått uføreytelse. Spørsmål om "særlige grunner". Lagt til grunn at det var svakere grunnlag for å stramme inn klagefristen enn det var ved oversittelse av frist for anke til Trygderetten.**

Oppheving. Mann, 48 år, var innlagt ved psykiatrisk avdeling da avslag på uføreytelse ble fattet. Han fremsatte skriftlig klage vel to måneder etter utskrivelse, og NAV avviste klagen. Forarbeidene til trl. § 10 lest i sammenheng talte for at departementet mente at det ikke var krav om særlige grunner for å avvise anken, men at anken skal tas til behandling dersom det foreligger en særlig eller rimelig grunn for fristoversittelsen. Retten viste til ankesakene 09/00960 (femmedlemskjennelse) og 02/01386 for forståelsen av uttrykket særlige grunner. Begge saker gjaldt oversittelse av ankefristen. Retten bemerket at begrunnelsen for innstramming av ankefristen i mindre grad gjorde seg gjeldende for en tilsvarende innstramming av klagefristen. Hva gjaldt den aktuelle sak, fant retten at sykehusinnleggelsen suspenderte klagefristens løp. NAV hadde ikke vurdert en legeerklæring avgitt i etterkant av sykehusoppholdet. Dette utgjorde en saksbehandlingsfeil, som kunne hatt betydning for NAVs vedtak. Innholdet av den kontakt som hadde vært mellom mannen og NAV var dessuten dårlig belyst. Vedtaket ble opphevet, og saken hjemvist til ny behandling. Ved den nye behandling

måtte NAV vurdere om klagen var å betrakte som en ny søknad om uføreytelse samt vurdere omgjøring av eget tiltak på grunnlag av opplysninger tilkommet i etterkant av avslagsvedtaket.

## **Kapittel 22 – Utbetaling**

### **Kjennelse av 9. september 2011. Ankesak nr. 10/01174. Ftrl. § 22-13 sjette ledd. Frister for framsetting av krav – etterbetaling. "Femmedlemskjennelse".**

Spørsmål om virkningstidspunkt for rett til hjelpestønad. Folketrygdloven § 22-13 sjette ledd. Stadfestet. Retten var satt med fem medlemmer. Dissens (4-1). Prinsipiell drøfting av fullmaktsinstituttet på trygdens område. Den ankende part var på grunn av alzheimer ute av stand til å ivareta sine interesser, men hun hadde gitt sin datter fullmakt. Datteren var ikke kjent med at moren var berettiget til hjelpestønad og krav ble fremmet flere år etter at behovet for hjelp hadde oppstått. Rettens flertall mente vilkårene for tre års etterbetaling ikke var til stede i og med at fullmektigen ikke hadde vært ute av stand til å fremme kravet i tide. Mindretallet mente at ordlyden i folketrygdloven § 22-13 sjette ledd ikke skulle fravikes. Vilkåret for utvidet etterbetaling skulle etter mindretallets mening vurderes i forhold til "den som har rett til ytelsen", ikke i forhold til datteren som hadde unnlatt å sette frem krav på vegne av moren.

### **Kjennelse av 7. oktober 2011. Ankesak nr. 11/01976. Ftrl. § 22-14. Forvaltningsmessige bestemmelser – foreldelse. "Framsatt krav", jf. fjerde ledd i § 22-14. Nær sammenheng mellom vilkår for dagpenger og barnetillegg til dagpenger, tilsa at dagpengekravet omfattet krav om barnetillegg.**

Mann med fem barn fremmet i mai 2008 krav om dagpenger. Personalia for barn ble ikke ført opp. Ett år senere fikk han innvilget barnetillegg, med virkning fra mai 2009. Krevde etterbetaling fra mai 2008, siden han ikke visste at han hadde rett på barnetillegg. Retten la til grunn at han fikk beskjed om at han ikke trengte å føre opp alle opplysningene om barna, siden NAV hadde dem. Retten fant at kravet om barnetillegg skulle anses fremmet samtidig med krav om dagpenger. Uttalt at § 22-14 fjerde ledd bør tolkes utvidende hvis det er nær sammenheng mellom ytelsen medlemmet krever, og andre nærliggende ytelser. Krav ble ansett "framsatt" i mai 2008. Vist til kjennelser fra Trygderetten i sakene 06/01554, 07/3784, 09/1468 samt til retningslinjer fra Arbeids- og Velferdsdirektoratet. Omgjøring.

## **Offentlig tjenstepensjon**

### **Kjennelse av 2. september 2011. Ankesak nr. 10/02454. Vedtekter om "Offentlig tjenstepensjon i KLP" § 8-4. Karens ved uførhet ved øking i stillingsdel etter bruk av rett til redusert arbeidstid etter arbeidsmiljøloven § 10-2 (4). Karensreglene antatt gjelde også i et slikt tilfelle.**

En 43 år gammel kvinne, fikk avslag på krav om attførings-/uførepensjon fra KLP etter en uføregrad på 20 % pga karens. Hun hadde opprinnelig en 100 % stilling da hun fikk redusert arbeidstid, men arbeidet senere i stillingsandeler på 60-80 %, noe hun også gjorde da permisjonstiden opphørte. Det var ikke bestridt at de medisinske vilkårene for å anvende karensbestemmelsen forelå. Saken gjaldt karensbestemmelsen i forhold til reglene om rett til redusert arbeidstid, jf. arbeidsmiljøloven § 10-2. I forhold til arbeidsgiver hadde hun rett til å tre inn i en full stilling ved permisjonstidens slutt. Retten anså at de faktiske forholdene mht. stillingsandel måtte være avgjørende og at stillingsoppgangen derfor ble rammet av karens. Det var ellers ikke særlige grunner som tilsa at man kunne se bort fra denne, jf unntaksregler i KLPs vedtekter § 2-6. Stadfestelse.



**Kjennelse av 18. november 2011. Ankesak nr. 11/00959. Lov om Statens Pensjonskasse §§ 28 a og 26. Bortfall av oppsatt pensjon ved nytt medlemskap med grunnlag i deltidsarbeid. Forholdet til rettigheter ved tilståelse av uførepensjon i folketrygden.**

Stadfestelse. Kvinne, født i 1948, mottar full uførepensjon fra SPK for den deltidsstilling hun fratrådte med pensjon fra. I sak 10/00691 ble påanket vedtak om fastsetting av virkningstidspunkt for rett til oppsatt pensjon opphevet. Saken ble hjemvist til ny behandling når det gjaldt spørsmål om rett til oppsatt uførepensjon fra januar 2000, da hun ble innvilget uførepensjon fra folketrygden. Ved ny behandling opprettholdt Statens Pensjonskasse vedtaket. Lov om Statens pensjonskasse § 26 tredje ledd bestemmer at retten til oppsatt pensjon faller bort når medlemmet på ny blir innskottspliktig i Pensjonskassen. Retten pekte på at bestemmelsen er fra før 1. juli 1957, da regelen var at man måtte stå i full stilling for å få rett til medlemskap. Den forsikringstankegang pensjonsloven bygger på skulle tilsi at en oppsatt rett ikke falt bort i sin helhet ved ny innskuddsplikt i deltidsstilling. Lovbestemmelsens ordlyd er på den annen side klar, og retten fant ikke grunnlag for å overprøve den praksis som ankemotparten påberopte seg.

## 8. Perspektivet fremover

Trygderetten fikk sin nåværende organisatoriske utforming – og arbeidsform – fastlagt i 1997, en reform som i betydelig grad økte domstolspreget ved Trygderetten, og som samtidig medførte en drastisk reduksjon av saksbehandlingstiden. Den eneste større endringen i tiden etter er at alle kjennelser nå får en selvstendig begrunnelse fra Trygderettens side. Siden den gang har saksinngangen svingt en god del. Trygderettens organisasjon og arbeidsform har vist en sterk evne til å håndtere slike svingninger på en tilfredsstillende måte. I perioder har saksbehandlingstiden økt, men aldri til et faretruende nivå verken sammenliknet med tidligere perioder i Trygderettens historie, eller med andre tilsvarende avgjøringsorganer, som for eksempel de alminnelige domstoler eller ulike uavhengige klagenemnder.

Saksinngangen kan synes å ha stabilisert seg på en 2 600- 2 700 saker. Men: Det skyldes for en stor del at utviklingen på uføreområdet, en fortsatt betydelig saksgruppe, er den stikk motsatte av de øvrige sakene. Stabiliteten skyldes at antall uføresaker har sunket omtrent i takt med økningen i de øvrige. Akkurat hvorfor kan ikke Trygderetten gi noe svar på. Men det skyldes neppe at søkerne er mer fornøyd med avslagene nå enn tidligere. Hvis denne tendensen til fortsatt reduksjon i uføresakene skulle snu, ville bildet av saksutviklingen i Trygderetten bli et annet enn det vi nå opplever.

Et annet usikkerhetsmoment er fortsatt arbeidsavklaringspengesakene. Det tar tid før saker når Trygderetten, og i alle fall i startfasen var nok praksis nokså liberal.

Det er ingen sakstyper som er i ferd med å overta uføresakenes tidligere dominerende posisjon, men noen typer ser ut til å ha vokst mer enn gjennomsnittet. Det gjelder for eksempel stønad til helsetjenester, yrkesskader og sykepenger.

Det er for tidlig å trekke noen konsekvenser av dette; saksprofilen har bl.a. betydning for Trygderettens sammensetning, men vi vil ha et vaksomt blikk på utviklingen i tiden fremover.

Restansene vokste med om lag 170 saker i 2011. Nivået er på ingen måte urovekkende, men selve veksten i seg selv medfører gjerne at saksbehandlingstiden øker. I 2012 er det derfor en hovedutfordring å bygge ned restansene mot 2010-nivå. Vi er på vei, men det vil ta noe tid, så den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden vil nok øke noe i 2012. Ikke til noe urovekkende nivå, vi vil sannsynligvis makte å lande rundt måltallet, 4 måneder. Men vi har vist at vi kan bedre.

## 9. Økonomi/regnskap

Kap. 606 post 01 Trygderetten				
Budsjettramme 2011 inkl. overførte midler (tall i hele 1000)				
REGNSKAP 2011:				
Post 01 11	Organiserte stillingshjerner	35 499		
Post 01 12	Ekstrahjelp			-
Post 01 16	Vikarer/engasjement	969		
Post 01 17	Sakkyndig bistand		5	
Post 01 18	Statens pensjonskasse		3 883	
Post 01 18	Arbeidsgiveravgift		5 555	
Sum post 01 1				45 911
Post 01 21	Inventar, utstyr		2 015	
Post 01 22	Forbruksmateriell		1 378	
Post 01 23	Kurs, reiseutgifter m.m.		2 031	
Post 01 24	Kontortjenester m.m.		1 310	
Post 01 25	Konsulenttjenester		1 166	
Post 01 25	Kons.tjenester. refusjon fra nemndene		552	
Post 01 26	Vedlikehold faste avtaler, programvare		1 030	
Post 01 27	Vedlikehold og drift av maskiner	577		
Post 01 28	Vedlikehold av bygg/anlegg	407		
Post 01 29	Bygn.drift, lokalleie		5 510	
Post 01 29	Lokalleie, nemndenes andel			924
Sum post 01 2			13 948	
Sum post 01 1 og 01 2 Trygderetten		59 869		
5702 18	Refunderte sykepenger		- 1 228	
5702 16	Refunderte foreldrepenger		74	

# TRYGDERETTEN

Besøksadresse: Grønlandsleiret 27  
Postadresse: P.b. 8022 Dep.  
0030 OSLO

Telefon: 23 15 95 50  
Telefaks: 23 15 96 00

E-mail: [trygderetten@trygderetten.no](mailto:trygderetten@trygderetten.no)  
Hjemmeside: [www.trygderetten.no](http://www.trygderetten.no)